

30. január – 1. február 1939, Budapešť.

Správa hospodárskej komisie o otvorení železničných peáží a finančných problémoch vzniknutých v dôsledku odstúpenia česko-slovenského teritória Maďarsku.

Zpráva o jednání hospodářské komise

Státní tajemník Dr. Nickl dal pozvati k sobě místo plenárního zasedání komise železniční experty vzhledem k tomu, že právě v tomto oboru objevily se v posledních dnech obtíže.

Tomuto jednání předcházela rozmluva Nicklova s vyslancem Dr. Niederlem, o níž Nickl požádal. V této rozmluvě Nickl řekl:

1. Přeje si, aby jednání byla vedena v duchu vzájemné důvěry, s čímž též Dr. Niederle souhlasil.

2. Položil otázku, zda vše, co bude mezi námi ujednáno, bude i akceptováno nejenom vládou pražskou, ale i bratislavskou a chustskou. Dr. Niederle důrazně Nickla ujistil, že vše, co bude ujednáno bude také realizováno, poněvadž delegace pracuje v úzké dohodě s vládou ústřední i vládami bratislavskou a chustskou, které ostatně mají zde též své delegáty.

3. Dává přednost přímé dohodě před obracením se na rozhodčí. S tím Dr. Niederle souhlasil. Byl konstatován oboustranný úmysl učiniti vše, abychom se dohodli.

Po této rozmluvě byli přizváni k jednání železniční experti, s jejichž pomocí byl vypracován tento plán:

A) 1. na prvním místě budou otevřeny všechny dohodnuté peáže,

2. bude jednáno o velké peáži Kostolany – Košice – Sevljuš, kde Maďari odpirají povolití peáž pro zboží,

3. bude jednáno současně s Rumuny 14. února o otevření trati Královo nad Tisou – Feketeardó – Halmei.

B) 1. Bude jednáno o otevření pohraničních přechodů, při čemž Maďari poukazovali na nedostatek lokomotiv a žádali, abychom jim po této stránce vyšli vstříc. Řekli jsme, že po otevření peáží může se jednati o principech repartice a při této příležitosti mohou předložit materiál o tom, že nemají lokomotiv.

2. Maďari naléhali opět na to, aby dostali privilegovanou dopravu (na způsob peáže) na trati Munkács – Lawoczna (Polsko). Řekli jsme, že jsme ochotni jim vyjiti vstříc, ale jen v rámci normální dopravy.

V úterý 31. ledna dopoledne i odpoledne a ve středu 1. února 1939 jednali dále železniční experti, kteří se shodli na připojeném plánu¹. Dále (ve středu 1. února 1939) bylo jednáno se železničními experty o velké peáži Kostolany – Sevljuš, kde žádáme 2 páry rychlíků a 2 páry osobních vlaků a to tak, aby se vlaky naše kombinovaly s maďarskými (střídavá trakce), čímž by se docílilo úspor.

Peáže zboží na této trati Maďari odmítají. Jednání o finančních otázkách bylo zahájeno dne 31. ledna v ministerstvu financí u státního tajemníka Czizika za přítomnosti Dr. Nickla.

Abyste bylo postupováno systematicky, žádali jsme maďarskou delegaci, aby byl stanoven program obsahující pořadí jednotlivých otázek, dále časový rozvrh pro jejich řešení, jména delegátů a vytvoření zvláštních subkomisí pro samostatné obory. Navrhli jsme současně vytvoření čtyř subkomisí:

1. Subkomisí pro otázky státního dluhu, jakož i dluhu samosprávných svazků a otázky státních záruk,

2. subkomisi pro otázky vyplývající z čs. bankovek, státovek a drobného oběživa, převzatých Maďarskem,

3. subkomisi pro peněžní ústavy,

4. subkomisi pro pojišťovny a veřejnoprávní ústavy pojišťovací.

Maďaři v zásadě s tímto postupem souhlasili a navrhli jednak rozdělení komise ad 4. na zvláštní komisi pro pojišťovny soukromé a zvláštní komisi pro veřejnoprávní ústavy pojišťovací. Dále žádali o zřízení komise pro otázky škod způsobených česko-slovenským státem v okupovaném území a předali sumář finančních nároků vyplývajících z těchto škod².

Bylo usneseno pověřiti vrchního odborového radu Dr. Kozáka, aby vypracoval písemně návrh na rozdělení materie podle jednotlivých komisí podle pořadí a event. počtu delegátů³.

AMZV ČR, PrS, kart. 65, f. 12, č. 17 241/VI-4/39. Cyklostyl.

¹ Plán obsahoval obnovení 13 železničních tratí, resp. peážní mezi odstúpeným územím Slovenska a Karpatskej Ukrajiny a Česko-Slovenskou republikou.

² Maďarská delegácia uvádzala sumu 380 miliónov česko-slovenských korún ako škodu, ktorú spôsobil česko-slovenský štát Maďarsku na odstúpenom území. – AMZV ČR, PrS, kart. 65, f. 12, č. 18 322/VI-4/39. Správa o rokovaní hospodárskej komisie 1. – 4. 2. 1939.

³ Podľa spracovaného návrhu práca finančných expertov sa mala sústreďiť na 8 okruhov problémov: štátny dlh, dlh samosprávy a štátne záruky, národná banka a prevzatie obeživa, peňažné ústavy, otázky penzistov, náhrada škod a spisová rozluka. Maďarská delegácia s česko-slovenským návrhom v princípe súhlasila. – AMZV ČR, PrS, kart. 65, f. 12, č. 18 322/VI-4/39. Správa o rokovaní hospodárskej komisie 1. – 4. 2. 1939.

137

1. február 1939, Praha.

Stanovisko MZV pre Sekretariát pre prípravu rokovania s Maďarskom k otázke platnosti medzinárodných menšinových zmlúv po územnej strate Česko-Slovenska.

*Důvěrné!
Dnes – spěšné!*

K dotazu univerzitního profesora Dr. D. Rapanta, zástupce Česko-Slovenska v mezivládním výboru česko-slovensko-maďarském pro otázky menšinové, tlumočenému sem tamním přepisem č. 123/1939 z 27 ledna 1939,¹ sděluje ministerstvo zahraničních věcí toto:

1. Pokud jde o otázku, zda je ještě platná, resp. účinná t. zv. malá smlouva st.-germánská ze dne 10. září 1919, obsahující menšinové závazky, které Česko-Slovensko muselo na sebe vzítí, je ministerstvo zahraničních věcí toho názoru, že tato smlouva po stránce formálněprávní nezbyla sice své platnosti, že však vývojem věci se stala, pokud obsahuje ustanovení menšinová, neúčinnou.

Jak vyplývá ze známého dopisu předsedy mírové konference Clémenceaua řízeného dne 24. června 1919 polskému ministerskému předsedovi Paderewskému, muselo Československo, stejně tak jak Polsko, Rumunsko, Jugoslávie a Řecko, vzítí na sebe menšinové závazky především jako protihodnotu za zabezpečení jeho územní celistvosti, kterou velmoci podle zmíněného dopisu se považovaly za povinný prostřednictvím Společnosti národů hájiti. Velmoci tuto svou povinnost